

Minder bekende Fibonacci-niveaus

Velen van u zullen bekend zijn met de Fibonacci-niveaus 38,2%, 50% en 61,8% die worden toegepast bij correcties. Onbekender, maar niet minder bruikbaar, zijn andere niveaus zoals het 23,6%- en het 76,4%-niveau, waar dit artikel over gaat.

tekst: Ad Nooten

De Fibonacci-methode is een in de technische analyse frequent toegepaste methode om steun- of weerstandsniveaus te bepalen als er zich een correctie op een voorgaande beweging voordoet. De theorie is gestoeld op de cijferreeks 0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89, 144, 233, 377 en verder. Indien u kijkt naar deze reeks, dan valt u misschien op dat ieder getal de som is van zijn twee voorgangers. Maar dat is niet het enige bijzondere aspect van deze rij getallen. Deel je een cijfer door het voorgaande getal, dan is de uitkomst afgerond 1,618. Naarmate je dit verder in de reeks doet,

38,2% van de voorgaande beweging zal bedragen, een gegeven dat kan worden gebruikt om een koersdoel te bepalen. Het 50%-niveau is overigens niet ontleend aan de reeks, maar is, omdat het om een mathematische halvering gaat, wel een logische toevoeging. De mens denkt graag in gelijke

stukken.

Gelaagdheid

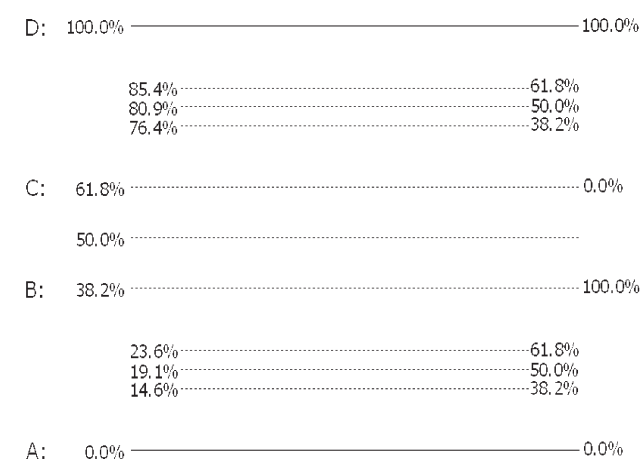
De werkelijkheid is evenwel wat complexer dan de opmerking dat correcties 61,8%, 50% of 38,2% bedragen. Er zijn namelijk nog meer niveaus die een rol kunnen spelen. In de praktijk zie je bijvoorbeeld regelmatig retracements van 23,6% of 76,4%, al doen die zich wel minder frequent voor. Het verdient desalniettemin aanbeveling hier rekening mee te houden. In figuur 1 ziet u waaraan deze percentages zijn ontleend. Links ziet u de gebruikelijke percentages 61,8%, 50% en 38,2% van de afstand A-D. Aan de rechterzijde heb ik zowel het deel van 0% naar 38,2% (A-B), als het stuk van 61,8% naar 100% (C-D) onderverdeeld in drie Fibonacci-niveaus. De aldus verkregen niveaus, subniveaus van de oorspronkelijke verdeling, zijn het 14,6%-, 19,1%- en 23,6%-niveau tussen A en B en het 76,4%-, 80,9%- en 85,4%-niveau tussen C en D. Er is bij de Fibonacci-lijnen sprake van een zekere gelaagdheid, elk stuk laat zich namelijk weer onderverdelen in delen met dezelfde verhouding. Dit betekent dat elke beweging, als je maar diep genoeg gaat, dus op een Fibonacci-niveau eindigt, wat, omdat je ontelbare niveaus in de gaten moet houden, een onwerkbaar instrument geeft.

In de praktijk richt ik me daarom in eerste instantie op de bekende 61,8%-, 50%- en 38,2%-niveaus en afhankelijk van de situatie in tweede instantie op het 23,6%- en het 76,4%-niveau. Die laatste twee komen naast de bekende niveaus namelijk het meest voor. Dieper kijk ik niet, de gelaagdheid vang ik op door de zogenaamde overshoots (tijdelijke bewegingen door een Fibonacci-niveau) te negeren. Het lichaam van de candle is daarbij bepalend voor de vraag of een Fibonacci-niveau al dan niet doorbroken wordt. Bij twijfel ga ik naar een grafiek met een korter tijdvenster en ga daar op zoek naar Fibonacci-verhoudingen. Dat geeft dan vaak meer duidelijkheid.

Specifieke situaties

De belangrijkste toegevoegde niveaus 23,6% en 76,4% spelen in grafieken alleen in bijzondere situaties een rol. Het 23,6%-niveau is relevant bij een correctie op een zeer sterke beweging. Waar je normaal gesproken een beweging van 38,2%

FIBONACCI-NIVEAUS

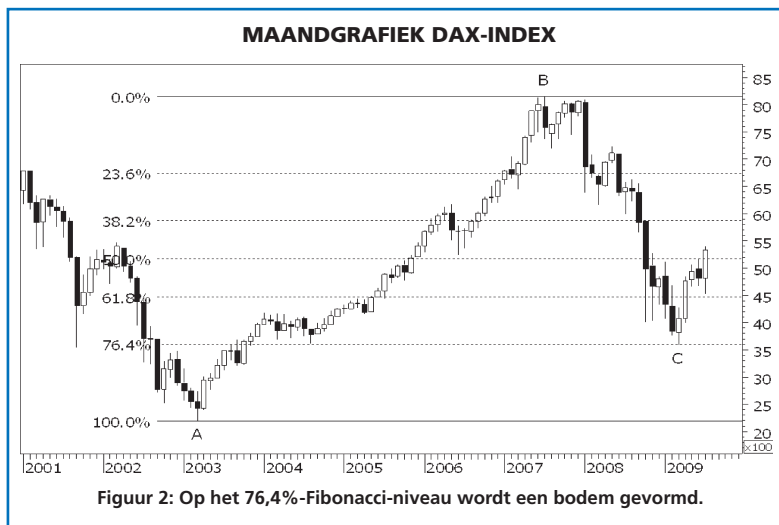

Figuur 1: Onderverdeling gebruikelijke Fibonacci-niveaus in weer andere Fibonacci-niveaus.

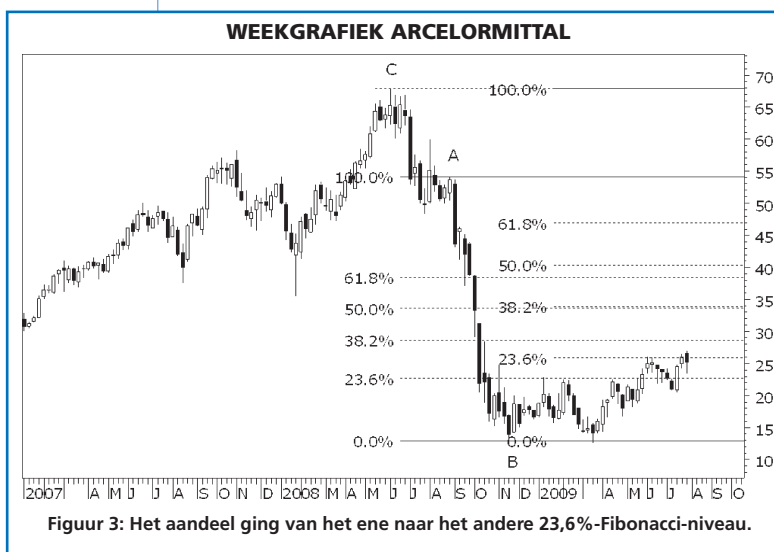
komt de uitkomst dichterbij deze waarde te liggen. De ratio 1,618 staat bekend onder de naam Phi, oftewel de gulden snede. Deel je een getal door het volgende getal, dan benadert de uitkomst de waarde 0,618, het omgekeerde van 1,618. Sla je hierbij een getal over, dan is het resultaat 0,382. Deze verhoudingsgetallen blijken toepasbaar in koersgrafieken, maar dan uitgedrukt in de percentages 61,8 en 38,2. Dit staat bekend als de Fibonacci-methode. De theorie zegt dat een correctie op een stijging over het algemeen 61,8%, 50% of

In de rubriek Back to Basics wordt een basisonderwerp uit de technische analyse besproken.

AD NOOTEN is eigenaar van ADN Beursanalyse, dat zich richt op de technische analyse van financiële markten voor zowel www.adnbeursanalyse.nl als voor derden (adnooten@adnbeursanalyse.nl).

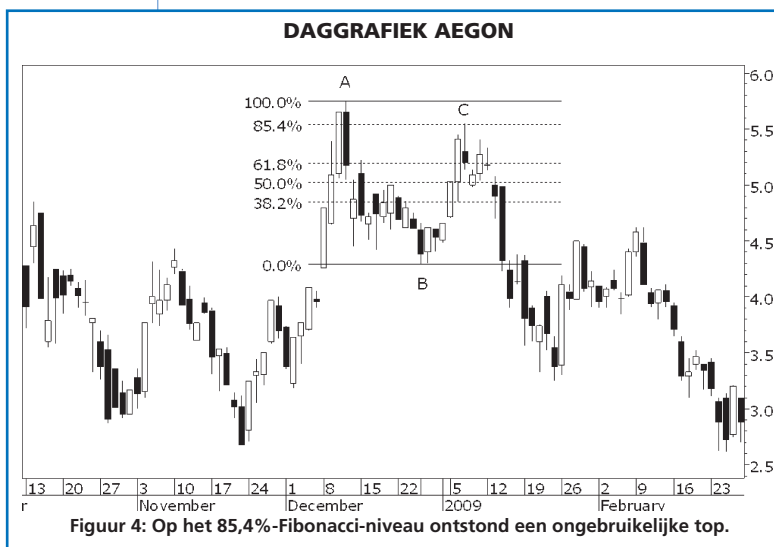

Figuur 2: Op het 76,4%-Fibonacci-niveau wordt een bodem gevormd.

Figuur 3: Het aandeel ging van het ene naar het andere 23,6%-Fibonacci-niveau.

of groter zou verwachten, doet die zich na een krachtige beweging naar boven of beneden niet altijd voor. De correctie blijft dan vaak beperkt tot 23,6%. Dit gaat soms gepaard met de vorming van een voortzetting patroon als een vlag of een wig, een patroon dat dan precies tussen het 0%- en

Figuur 4: Op het 85,4%-Fibonacci-niveau ontstond een ongebruikelijke top.

het 23,6%-niveau ligt. Je mag na een 23,6%-correctie een krachtige voortzetting van de trend verwachten.

Voor het 76,4%-niveau geldt dat het zich alleen voordoet in een markt die geen richting weet te kiezen, bijvoorbeeld in zijwaartse, of min of meer zijwaartse fases. Het is eigenlijk een teken van twijfel. De voorgaande stijging of daling wordt voor een groot deel gecorrigeerd, maar net niet helemaal. De markt is niet helemaal zeker van haar zaak, maar geeft de voorgaande trend door de correctie niet helemaal af te maken nog net het voordeel van de twijfel.

Voorbeelden

Fibonacci-retracements kunnen zich in elke denkbare grafiek voordoen, of het nu om grafieken van indices gaat of andere categorieën als aandelen, valuta of commodities, of om korte- of langetermijngrafieken. In figuur 2 ziet u de maandgrafiek van de Duitse DAX-index. De bodem die in maart van dit jaar is ontstaan ligt op het 76,4%-Fibonacci-niveau van de stijging uit de periode 2003 – 2007. Normaliter zou je bij een daling onder een 61,8%-niveau een terugkeer naar het 100%-niveau verwachten. Hier kreeg het 76,4%-niveau echter extra gewicht, omdat het samenviel met een eerdere bodem uit augustus 2004. Dit maakte de kans op bodemvorming daar groter dan normaal het geval zou zijn geweest. Figuur 3 betreft de weekgrafiek van Arcelor Mittal. Deze bevat Fibonacci-lijnen over de laatste significante beweging, namelijk die van top A naar bodem B. Ik koos voor punt A als beginpunt, omdat op dat niveau een consolidatiebeweging beëindigd werd en een sterke beweging omlaag startte. Het 23,6%-niveau rond €22,60 heeft dit jaar drie keer weerstand geboden alvorens het doorbroken werd. Bijzonder is dat er vervolgens een top ontstond ter hoogte van het 23,6%-Fibonacci-niveau van de daling C-A rond €27, waarvan u de lijnen eveneens in de grafiek getekend ziet. Het aandeel ging dus van het ene naar het andere 23,6%-niveau.

In figuur 4 ten slotte ziet u een daggrafiek van Aegon. In december ontstond er hier bij punt C een top ter hoogte van het 85,4%-Fibonacci-niveau van de voorgaande daling A-B. Topvorming rond dit niveau komt maar zelden voor, maar is, zoals u ziet, dus wel mogelijk.

Conclusie

We zagen dat er naast de gebruikelijke Fibonacci-niveaus nog andere niveaus zijn waar we in de praktijk rekening mee moeten houden. Met name toppen of bodems rond het 23,6%- of het 76,4%-niveau komen nog wel eens voor, respectievelijk in sterk trenderende markten, of op momenten dat de markt niet zeker is van haar zaak. Een heel enkele keer zie je zelfs een top of een bodem rond het 85,4%-niveau, de laatste uit de reeks. De niveaus zijn van toepassing op alle grafieken, ongeacht het tijdvenster of de onderliggende waarde die wordt weergegeven.